

رساله‌ای در تئاتر سیاسی، مردمی و خیابانی
پرویز صالحی

www.ketab.ir

بهمن پرنّا

۱۴۰۰

سرشناسه	:	صالحی، پرویز، ۱۳۱۸ -
مشخصات نشر	:	تهران: بهمن برنا، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	:	۱۴۵ ص؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س. م.
شابک	:	۶-۳۳-۶۶۵۳-۹۷۸-۲۵۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. [۱۳۳]-۱۴۵؛ کتابنامه به صورت زیرنویس.
موضوع	:	نمایش و جامعه - ایران - تاریخ Theater and society--Iran--History
موضوع	:	نمایش و جامعه Theater and society
موضوع	:	نمایش - جنبه‌های سیاسی Theater--Political aspects
موضوع	:	نمایش و جامعه - ایران Theater and society--Iran
موضوع	:	نمایش - ایران - جنبه‌های سیاسی Theater--Political aspects--Iran
موضوع	:	نمایش خیابانی - ایران Street theater--Iran
رده‌بندی کنگره	:	PN۲۰۵۱
رده‌بندی دیویی	:	۷۹۲
شماره کتاب‌شناسی ملی	:	۷۵۵۲۳۴۱

بهمن برنا

ناشر تخصصی علوم اجتماعی

رساله‌ای در تئاتر سیاسی، مردمی و خیابانی

نوشته: پرویز صالحی

صفحه‌آرایی: انتشارات بهمن برنا

چاپ و صحافی: مؤسسه چاپ حیدری

چاپ اول: پلایز ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۶-۳۳-۶۶۵۳-۹۷۸-۲۵۰۰۰۰

تلفن انتشارات: ۸۸۰۰۸۹۴۱ - ۸۸۰۰۸۹۲۶

www.bahmanborna.ir

bahmanborna@yahoo.com

قیمت: ۳۸۰۰۰ تومان

این اثر مشمول قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان ایران می‌باشد. تصویربرداری و تکثیر از تمام یا بخشی از اثر به هر شکل و بدون دریافت مجوز کتبی و قبلی از ناشر ممنوع است.

فهرست

۹	توضیحی کوتاه و ضروری
۱۱	فصل اول: تئاتر مردمی، تئاتر توده ای، تئاتر خیابانی
۱۱	خصوصیت ها
۱۳	هنر و جادوگری
۱۵	هنر خواص، هنر عوام
۱۷	هنر عوام و واقع گرایی
۱۹	هنر خواص
۲۱	هنر خواص و واقع گرایی
۲۲	ارتباط و تأثیر متقابل هنر عوام و هنر خواص
۲۶	تئاتر و فضای مجازی
۳۰	اهداف و خصوصیت های تئاتر مردمی
۳۶	موضوع، محتوی و بار تئاتر مردمی
۳۷	تئاتر مردمی، تئاتر آموزشی
۳۹	انتخاب صحنه تئاتر مردمی
۴۱	بدیهه سرایی در تئاتر مردمی
۴۶	تئاتر خیابانی و تئاتر حماسی
۵۱	نتیجه گیری و خلاصه مطالب فصل
۵۵	فصل دوم: تئاتر و تئاتر مردمی
۵۵	تاریخچه
۵۷	تعریف تئاتر مردمی

فصل سوم: تئاتر مردمی و شرایط اقتصادی، اجتماعی.....	۶۱
رفتن مردم به تئاتر، بردن تئاتر به میان مردم.....	۶۶
فصل چهارم: نگاهی به تاریخ تئاتر مردمی.....	۷۵
مقدمه.....	۷۵
نمایش مردمی در غرب.....	۷۵
نمایش در یونان قدیم.....	۷۹
قربانی کردن برای خدایان به مثابه نمایشی پیچیده و مذهبی.....	۸۲
نمایش مردمی در ایران.....	۸۴
فصل پنجم: هنر قومی و نمایش مردمی.....	۹۷
مقدمه.....	۹۷
قبیله، قوم و قومیت.....	۹۸
ملت‌ها و ملیت‌ها.....	۹۹
قوم کُرد و تئاتر مردمی.....	۱۰۴
تأسیس کومله، ژیان کردستان.....	۱۰۵
تئاتر قومی: نمایش‌نامه مام مین (نیشتمان).....	۱۰۷
ساختار و موضوع نمایش‌نامه.....	۱۰۸
زنان و نمایش مردمی.....	۱۰۹
نگاهی کوتاه به مقوله حرمسراها.....	۱۱۴
حرمسرا در ایران.....	۱۱۵
شبستان‌های عثمانی.....	۱۱۸
فصل ششم: تئاتر مردمی، تئاتر سیاسی و تئاتر خیابانی.....	۱۱۹
مقدمه.....	۱۱۹

توضیح کوتاه و ضروری

فرصتی دست داد، به جمع هنرمندان جوان تئاتر قروه کردستان رفتیم. صحبت بود، صحبتی ساده و دلنشین، هم برای استیسی، هم برای ستایش و خوش آمدگویی به هنرمندان مردمی که در ساده‌ترین شرایط و معمولی‌ترین امکانات کار می‌کردند، تئاتر را تجربه می‌کردند، بدون ادعا بازی می‌کردند، بازیگری را یاد می‌گرفتند و یاد می‌دادند، گاه آرام و گاه تند پیش می‌رفتند، کامل می‌شدند و هنر تئاتر را تکامل می‌بخشیدند.

ما با هم و به اجبار درباره تراژدی و شکسپیر صحبت کردیم، موضوعی که با مشکلات و محیط کار آن‌ها کمترین ارتباط را داشت. اما بالاخره سخن درباره تئاتر بود. من شرمنده از این بحث نابجا، و به قول مولوی «وضع در ناموضع»، و شرمنده‌تر از توجه خاص آن‌ها، شاید به خاطر ریش بلند من که فکر می‌کردند در آسیاب سفید نشده است!

ضمن گرم شدن سخن، به آن‌ها کار در زمینه هنر مردمی، تئاتر سیاسی و خیابانی را که در شرایط جامعه خود ضروری می‌دیدم توصیه کردم. یکی از حاضران پرسید تئاتر مردمی واقعاً به چه معناست؟ پرسشی ساده اما به عمق دریای مازندران.

من به راستی برای پاسخ آماده نبودم. اما با اشاراتی کوتاه و کلی، مجمل اما نه نابجا و هجو و مهمل، با اتکا به حافظه پیرانه سری و اطلاعات پراکنده از خواننده‌های سالیان

دور و نزدیک توضیحی دادم و قول دادم در این موضوع مطالعه کنم، تحقیق و جستجو کنم، آماده و پرداخته در دیدار بعدی آنچه را به دست آوردم عرضه کنم.

طرح مقاله کوتاهی را ریختم، ده تا پانزده صفحه‌ای، کمتر یا بیشتر، برای یک صحبت و بحث صمیمانه یک ساعته، مستند، قانع‌کننده، با تأکید به تاریخ هنر مردمی، به ویژه تئاتر مردمی، سیاسی و خیابانی در ایران. شروع کردم، اما نوشته، یک مقاله نشد. هر منبعی که می‌یافتم به منبع دیگری هدایت می‌کرد و من با اشتیاق وام گرفته از نگاه‌های هنرمندان جوان شهرم جلو می‌رفتم ... اینک آن مقاله کتابی شده است که در دست دارید. عدالت در این است که کتاب را به همین گروه تقدیم کنم، همین کار را هم کردم.

در این اثر، در زمینه هنر عوام و هنر خواص، اهداف و خصوصیت‌های تئاتر مردمی، موضوع و محتوای این نوع از هنر مردمی و با تأکید به هنر سیاسی و خیابانی، مقایسه آن به طور خلاصه با تئاتر حماسی بحث شده است. تعریف‌های تئاتر و تئاتر مردمی و رسیدن آن به تئاتر خیابانی، رفتن تئاتر به میان مردم، اهمیت و چرایی این انتقال بازنمایی شده است. در ادامه به رابطه هنر با شرایط اجتماعی - اقتصادی، نمایش مردمی و خیابانی در غرب، در زبان در ایران به اضافه هنر قومی در حیطه تئاتر، نقش و جایگاه زنان در هنر مردمی و بازی‌های زنانه در دربارها و خانه‌های اشراف پرداخته شده است.

بحث اساسی که می‌تواند پایگاه و خواستگاه هنر مردمی و توده‌ای تلقی شود مقوله‌ی تئاتر سیاسی، تعریف آن، محدوده آن و امکانات آن است که مورد بررسی - ولو کوتاه - قرار گرفته است. این کتاب از دیدگاه من می‌تواند مقدمه‌ای باشد برای محققین، صاحب‌نظران و دست‌اندر کاران هنر تئاتر که بخواهند و بتوانند آن را تکمیل کنند و قصور مرا هم ببخشند.

ضروری است از کمک‌های معنوی دکتر زهرا لبادی، خانم پرشنگ صالحی و آقای محمد اسماعیل صالحی - سمو - و آقای حسین کشاورز به خاطر کمک‌های فروتانانه ایشان در مباحث مربوط به کامپیوتر، و در نهایت از انتشارات بهمن برنا به ویژه جناب دکتر محمد شاپوری و همه همکاران این مؤسسه سپاسگزاری شود.